

20.02.2026

Kestlikkus kui normaalsus toidutööstuses

Sirje Potisepp
Toiduliidu juhataja
EPKK/METK infopäev
20.veebr 2026

Soeta eestimaist,

Toidutööstusest

Soeta eestimaist,
toeta eestimaist!

Eesti toiduturu ja eestimaiste toidutoodete ülevaade

Eesti tööstustel on toiduturul **väga suur konkurents**, millest tulenevalt tegelevad tööstused pidevalt tootearendusega, et konkurentidest eristuda ja leida maitseid, millega tarbijat üllatada.

Sektorisisene konkurents peegeldub laiemas sortimendis.

Eesti Konjunktuuriinstituudi poolt 2024. aasta septembris läbiviidud sortimendi- ja hinnavaatluse järgi oli **kodumaiste tavatoodete osakaal sortimendis kokku 59%**.

Kohalike toodete valik enamikes tootegruppides väheneb. Võib täheldada üleüldist Eesti toodete sortimendi vähendamist ja importtoodete kasvu kõigis kaupluskettides.

Tarbijahinnaindeks 2025 toidusektoris ca 5,0%

Tarbijate suur **ebakindlus, hinnatundlikkus** ning sellest tulenevad tarbijavalikud

Kaupluste **omamärgitoodete (private label) kasv**, mis on enamasti odavamad kui analoogsed kodumaiste tootjate kaubamärgiga kaubad.

Soeta eestimaist, toeta eestimaist!

Toidu tarneahel

Esmatootjad - töötledjad - kaubandus - tarbijad

The Food Supply Chain

Soeta eestimaist, toeta eestimaist! Toiduliit

Tarneahela tähtsaimaid osi tuleb arendada ja toetada võrdset!

MÄRKSSÕNAD

- ✓ **Toidujulgeolek**
- ✓ **Tarbijad**
- ✓ **Innovatsioon**
- ✓ **Kestliku toidutootmise eneseregulatsioon**
- ✓ **Näiteid kestlikumast tootmisest**
- ✓ **Ootused riigile**

Soeta eestimaist,
toeta eestimaist!

Toidujulgeolek

Ühiskond on anarhiast vaid kolme sooja söögikorra kaugusel

- Isevarustus
- Toimepidevus
- Rahvusvaheline kaubandus
- Koostöö ja õppused
- Eelhoiatus
- Varud

Et olla valmis kriisiks, tuleb olla elujõuline enne kriisi

Soeta eestimaist,
toeta eestimaist!

Murekohad:

- **Tarbijate eelistused**
- **Eesti toidu osakaal sortimentides**
- **Toidujulgeolek vs rohepööre?**
- **Sõltuvus avatud turust ning ristsõltuvused**
- **Tarneaahela riskid**
- **Energiakandjad ja nende hind ning kättesaadavus**
- **Eriti tähtsa teenuse osutajate (ETO – de) kui termini tegelik sisu (toimepidevuse kohustus, sortiment)**
- **Poliitiline vastutustundetus, kogenumatus ja/või edevus**

Soeta eestimaist,
toeta eestimaist!

Tarbijatena oleme:

Nõudlik
kvaliteedi-
hinna suhe
peab olema
paigas

**Uudis-
himulik,**
kuid
**klassikat
hindav**

**Ajaga
hädas**
Eelistab take-
away ja
mugavus-
tooteid

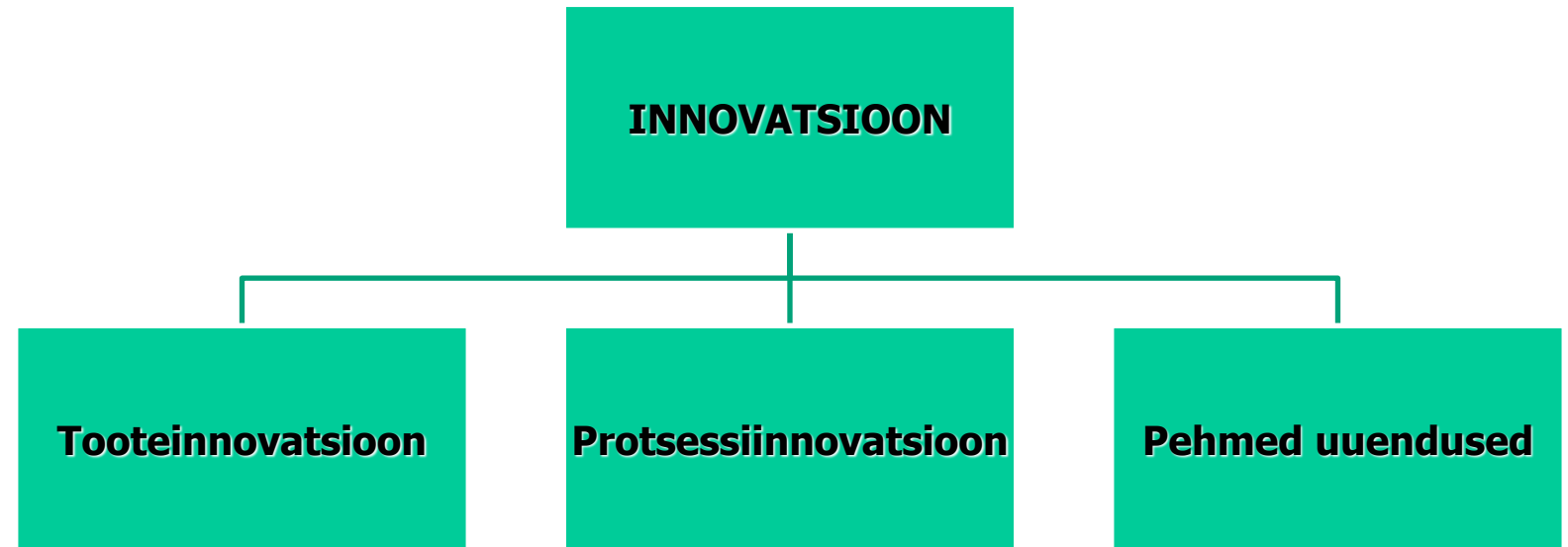
**Tervislikku
st hindav**
Eridieedid,
erinõudmised
toidule

**Info
ülekülluses**
ja pidevalt
„online“.
Palju
segadust...

Soeta eestimaist,
toeta eestimaist!

Innovatsioonist:

Soeta eestimaist,
toeta eestimaist!

JÄTKUSUUTLIKKUS HOIAKUTES

Olulisemad nopped

- Eesti inimesed on **kõige kliimaskeptilisemad** - meil on kõige vähem neid inimesi, kes näevad kliimamuutust probleemina (23% vs keskmine 41%).
- Eesti inimesed ütlevad, et **eelistavad osta õiglaselt toodetud ja jätkusuutlikke tooteid**, aga me tunnustame, et ei oska neid poes tuvastada, samuti **ei ole me nõus nende eest rohkem maksma** (58% vs 48%).
- Eesti inimesed **usuvad** keskmisest enam (46% vs 41%), et väiksemad tootjad toodavad jätkusuutlikumalt.
- Eesti inimesed on keskmisest enam veendumusel (44% vs 37%), et **mitmekesisuse, võrdse kohtlemise ja kaasatuse tähtsustamisega on mindud liiale**.

ORKLA JÄTKUSUUTLIKKUSE BAROMEETER 2025.

7 riiki: Norra, Rootsi, Taani, Soome, Eesti, Läti, Tšehhi

JÄTKUSUUTLIKKUS IGAPÄEVAELUS

TOP 3 Eesti inimeste käitumismustrit

- **Püüan vähendada toidujäätmeid**
Eesti 69% vs 71% keskmine
- **Sorteerin kodus jäätmeid**
Eesti 66% vs 74% keskmine
- **Ostan tunduvalt vähem riideid kui varem**
Eesti 49% vs keskmine 51%

Positiivne tähelepanek! Kui keskmiselt on kahanenud valmisolek kliima nimel vähem liha süüa, siis Eestis on see kasvanud (10% 2022 vs 14% 2025).

Negatiivne tähelepanek! Eesti inimeste teadlikkus sertifitseeritud toodete madalamast keskkonnamõjust on madal.

PAKENDID JA NENDE MÄRGISTUS

Hoiakute ja käitumise vaheline lõhe

- **Hoolime rohkem toodete päritolust (56%) kui nende kliimamõjust (12%).**
- Pooled Eesti inimesed peavad pakendite ringlust oluliseks, aga 67% nendib, et on **keeruline mõista, kas tegemist on taaskasutatava pakenditega.**
- 59% eestlastest **soovib jätkusuutlikku pakendit, kuid keeldub selle eest rohkem maksmast** – suurim vastuolu kõikide riikide arvestuses.
- Kõige jätkusuutlikumaks pakendiks peab eestlane klaasi. Plast tekitab muret, aga see ei kajastu valmisolekus maksta alternatiivide eest rohkem.

Isiklik heaolu nr 1, planeet nr 2

- **Eesti tarbijaid motiveerib pigem isiklik heaolu kui keskkonnamure.** Taimse toidu eelistamise põhjuseks on eelkõige tervis (50%), kliimamõju on märksa vähem oluline (14%).
- Eesti tarbijad peavad toidu **ostmisel tähtsaks maitset (61%) ja hinda (55%),** samas kui jätkusuutlikkuse märgiste vastu on minimaalne huvi (11%).
- Eestlased soovivad, et **tooted oleksid kohalikku päritolu** (34% vs 23% riikide üleselt).
- Eesti tarbijad on **taimetoiduskeptikud**. Neli kümnest eestlasest usub, et taimne toit on toitainelt halvema kvaliteediga.
- Eesti inimene on harjumustes kinni - 83% eestlastest on kõigesööjad ning vaid 10% fleksitaarsed ehk püüavad lihatarbimist vähendada.

JÄRELDUSED UURINGUST 7 RIIGI PÕHJAL:

- ✓ Tarbijate suurim keskkonnamure on seotud plastireostuse ja mikroplastiga ookeanides.
- ✓ Kui põhjamaades tuntakse suurt muret kliimamuutuste pärast, siis eestlased kriisi ei taju.
- ✓ Inimesed ootavad brändidelt eetilist tootmist ning peavad töötajate õiglast kohtlemist väga oluliseks.
- ✓ Jäätmete sorteerimine ja toiduraiskamise vähendamine on üha levinum praktika.
- ✓ Huvi taimsete ja vähem töödeldud toitude vastu kasvab

Mida saame öelda Eesti inimeste hoiakute ja tarbimisvalikute kohta?

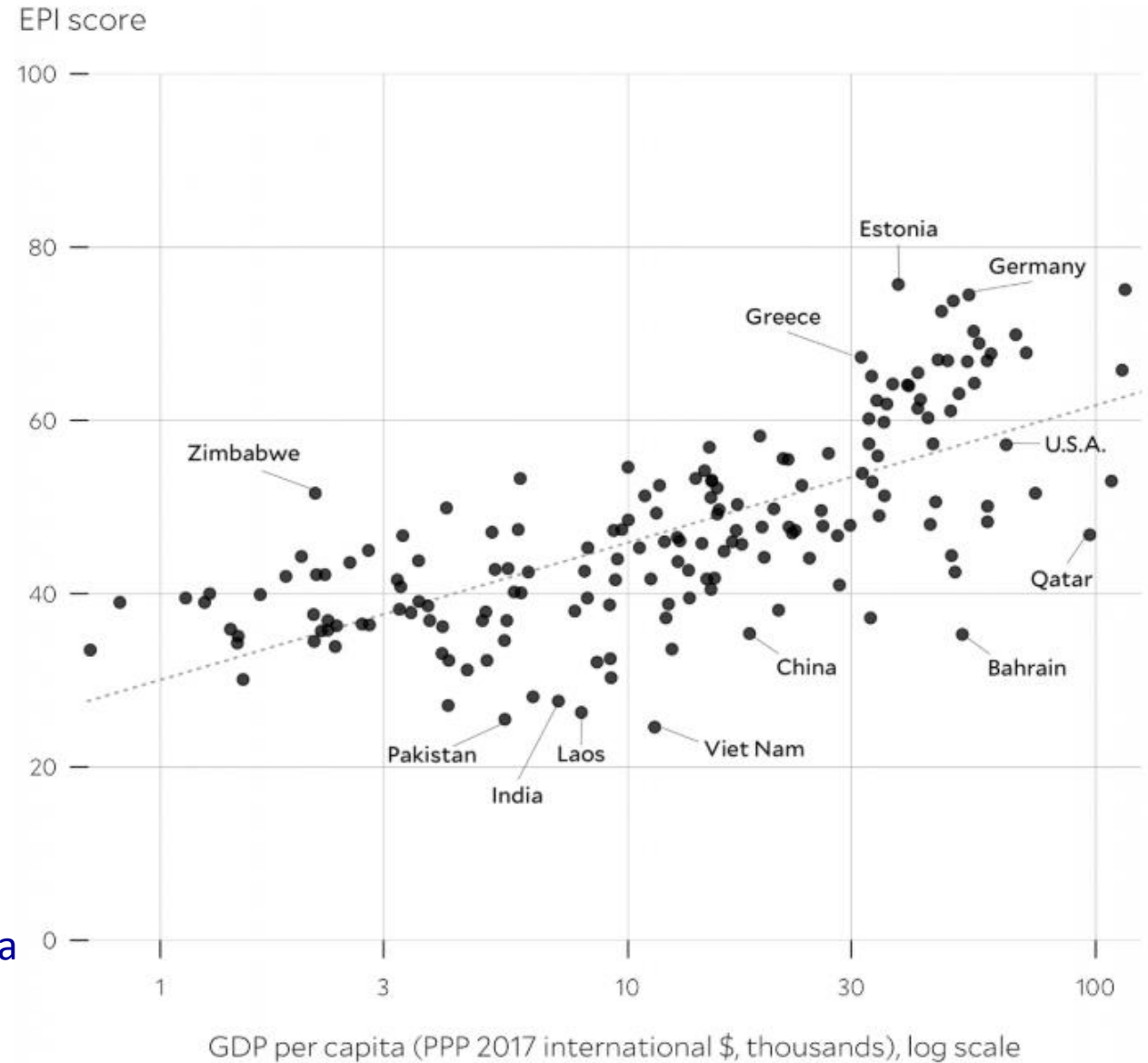
- ✓ Mõistame otseselt nähtavat, globaalsed väljakutsed jäävad kaugeks
- ✓ Lahknevus hoiakute ja käitumise vahel on tuntav
- ✓ Samaaegne info puudus ja üleküllus tekitab usaldamatust
- ✓ Mure keskkonna pärast on tarbimisel kõrvaline motivaator
- ✓ Juurdunud harjumused ei soosi muutust

Soeta eestimaist,
toeta eestimaist!

Kuidas meil tegelikult läheb?

- + Yale'i ja Columbia ülikooli andmetel oleme maailma kõige keskkonnasõbralikumad: [Environmental Performance Index](#)

Kestliku toidutootmine eneseregulatsioon aastast 2018

EESMÄRK

Vastutustundlik ja kehtlik tootmine on toidutööstuste jaoks muutunud ja muutumas üha olulisemaks.

Vabariigi Valitsus on võtnud eesmärgiks suunata elanikke tegema teadlikke tarbimis- ja tasakaalustatud toitumisvalikuid, vähendada toidukadusid, ühekordsete pakendite hulka ning suurendada jäätmete taaskasutust.

Toiduliit koostöös toidutööstusettevõtetega on sõnastanud eneseregulatsiooni, et liikuda järk-järgult eesmärkide suunas koostöös partnerite, kaubandusettevõtete, tarbijate, aga ka poliitikakujundajatega, ning **tõsta kõigi osapoolte teadlikkust vastutustundlikust toidutootmisest, tasakaalustatud toitumise olulisusest ning sektori keskkonnakoormuse vähendamisest.**

Toidutööstuste eneseregulatsioon on kooskõlas Euroopa rohelise kokkuleppega (Green Deal), mille keskmes on strateegia „Talust taldrikule“ (F2F). Strateegia eesmärk on kehtliku toidutootmise ja toiduga kindlustatuse tagamine.

Kestliku toidutootmine eneseregulatsioon

1 INIMENE JA TERVIS

• Tõstame tarbijate teadlikkust **tasakaalustatud ja mitmekesise toitumise olulisusest** koostöös erinevate terviseedendus-, teadus- ning uurimisasutustega.

• Toetame **Euroopa Liidu ülese ja teaduspõhisusel põhineva märgistussüsteemi** kasutuselevõttu (pakendi esikülje märgistus), mis aitab tarbijal teha tervislikke ja kestlikke toiduvalikuid.

• Jätkame **toodete koostise ümberkujundamisega** (reformuleerimisega) kooskõlas tervisliku ja kestliku toitumise suunistega: vähendame toodetes lisatud suhkrute ja soola kogust ning kasutame kvaliteetseid toidurasvu (lisatud suhkrute vähendamise eneseregulatsioon joogisektoris, transrasvhapete asendamine toodetes jms), tagades samal ajal toodete kvaliteedi ja ohutuse.

• Asendame sünteetilised lisaained **looduslikega** ning **vähendame sünteetiliste lisaainet kasutamist miinimumini**.

• Arvestame tootearenduses **erinevate tarbijasegmentide** (gluteenitalumatud/laktoositalumatud/mahetooraine eelistajad/taimetoitlased jt) **vajadusi**.

• Arvestame **turundus- ja reklaamistrateegiate** väljatöötamisel kõige **haavatavamate elanikkonnarühmadega** ning tagame, et toidukampaniad oleksid kooskõlas tervisliku toitumise põhimõtetega.

• Rakendame **toiduohutuse tagamisel enesekontrollisüsteeme** nii enda kui tarnijate puhul ning viime läbi lisaks seaduses kehtestatud nõuetele **täiendavaid kontrole ja analüüse**, mis tagavad lõpptoodete ohutuse.

• Juhindume nii oma tootmisprotsessis kui partnerite valikul kaasaegsetest kvaliteedijuhtimissüsteemidest, et tagada toodete ühtlaselt **kõrge kvaliteet, jälgitavus ja ohutus**.

• Teeme järjepidevat sisukat **koostööd järelevalveasutustega**, tagades toidu vastavuse seadustele ja läbipaistvuse tarbijatele ning oleme avatud ettepanekutele, mis tagavad toidusektori jätkusuutliku arengu.

Kestliku toidutootmine eneseregulatsioon

2 KESKKOND

2.1. TOIDUKADUDE JA -RAISKAMISE VÄHENDAMINE

- Müügi- ja tootmisprotsesside paremaks planeerimiseks ja **toidukadude vähendamiseks süvendame koostööd kaubandusettevõtetega.**
- Panustame tarbimisharjumuste kujundamisesse, tootes erinevate tarbijasegmentide **vajadustele vastavate suurustega ning taassuletavaid pakendeid**, mis aitavad kaasa toidujäätmete vähendamisele.
- Vähendame toidu kadusid ja raiskamist, **suunates ülejäägi abivajajatele** koostöös heategevusorganisatsioonide ning kaubandusega.

2.2. KESKKONNAKOORMUSE VÄHENDAMINE

- Investeeringud **uudemas tootmistehnoloogiasse ja olemasolevate kaasajastamisesse keskkonnajalajälje ja energiatarbimise vähendamiseks** ning suurendame tootmises taastuvressursside kasutamise osakaalu.
- Jätkame liikumist **jäätmevaba tootmise suunas** ning leiame võimalusi **ülejäätmete ja jääkproduktide maksimaalseks väärindamiseks** (energiatootmiseks, loomasöödaks, tootearenduseks jm). Oleme avatud koostööks teadlaste, esmatootjate ja müüjatega, et tekkivate jäätmete hulka vähendada või leida neile uus otstarve.
- Teeme koostööd partneritega, et **vähendada erinevate transpordipakendite kasutamise vajadust** teekonnal esmatootmisest kaubandusse.
- Võtame järk-järgult kasutusele **keskkonnasäästlikumad pakendimaterjalid** ning suurendame **taastuvate ja taaskasutatavate või monomaterjalide osakaalu**, tegemata samas järeleandmisi toiduohutuses.
- Vähendame pakkematerjale ja **hoidume ülepakendamisest**

Kestliku toidutootmine eneseregulatsioon

3 TÖÖKESKKOND

- Tagame oma töötajatele **inimväärse sissetuleku**, mis võimaldab neil hoolitseda oma perekonna eest ning tulla toime ka ootamatutes olukordades.
- Juurutame **läbipaistvat ja kaasavat organisatsioonikultuuri**, kus on tagatud iga töötaja võrdsed võimalused ja võrdne kohtlemine.
- **Väärtustame oma töötajaid** ja panustame peresõbralikku töökultuuri, peame oluliseks töö ja pereelu tasakaalu.
- Tagame oma töötajatele **tervist säästva ning füüsilist, vaimset ja sotsiaalset heaolu pakkuva töökeskkonna**.
- Tõstame töötajate **teadlikkust tööohutusest ja -tervishoiust**, et ennetada tervisekahjustusi.
- **Koolitame oma töötajaid** pidevalt ning pakume võimalusi täiendõppeks, toetame töötajate osalemist elukestvas õppes.

5 KOOSTÖÖ

- Hindame **avatud ja konstruktiivset dialoogi** oma partneritega, et leida väljakutsetele parim lahendus.
- Hindame **laiapõhjalist kaasavat koostööd** erinevate poliitikate loomisel ning oleme valmis aktiivselt kaasa rääkima toiduainete tööstuslikku tootmist otseselt ja kaudselt puudutavatel teemadel.
- Edendame **koostööd teadus- ja uurimisasutustega**, et luua ja rakendada töösse erinevaid innovatiivseid tehnoloogiaid ning arendada uudeid tervislikke eluviise toetavaid tooteid.
- Teeme **koostööd õppeasutustega**, et tuua sektorisse vajalike oskuste ja teadmistega tööjõudu.

4 KODUMAISE TOIDU-TOOTMISE JÄTKU-SUUTLIKKUS

- Kasutame ja tutvustame koostöös kaubandusega Eestis kasutusel olevaid **tuntumaid toidumärke** (sh Eesti Parim Toiduaine, lipumärk jms). Toome esile kodumaise toidutootmise väärtust ja kvaliteeti ning meie endi töötajate panust Eesti elanike toiduga varustamisel.
- Jätkame koostööd riigiasutustega ja kolmanda sektori organisatsioonidega **omamaiste toidukaupade tootmise väärtustamiseks**.
- **Kasvatame oma ekspordivõimekust**, mis võimaldab luua uusi töökohti Eestis, suurendada riigi tulusid ning tõsta Eesti tuntust maailmas.
- Panustame **lühemate tarneahelate loomisesse**, et vähendada sõltuvust kaugvedudest ning seeläbi tagada Eesti elanike toiduga varustatus ka kriisiolukorras.

Kestliku toidutootmine eneseregulatsioon

2 KESKKOND

2.1. TOIDUKADUDE JA -RAISKAMISE VÄHENDAMINE

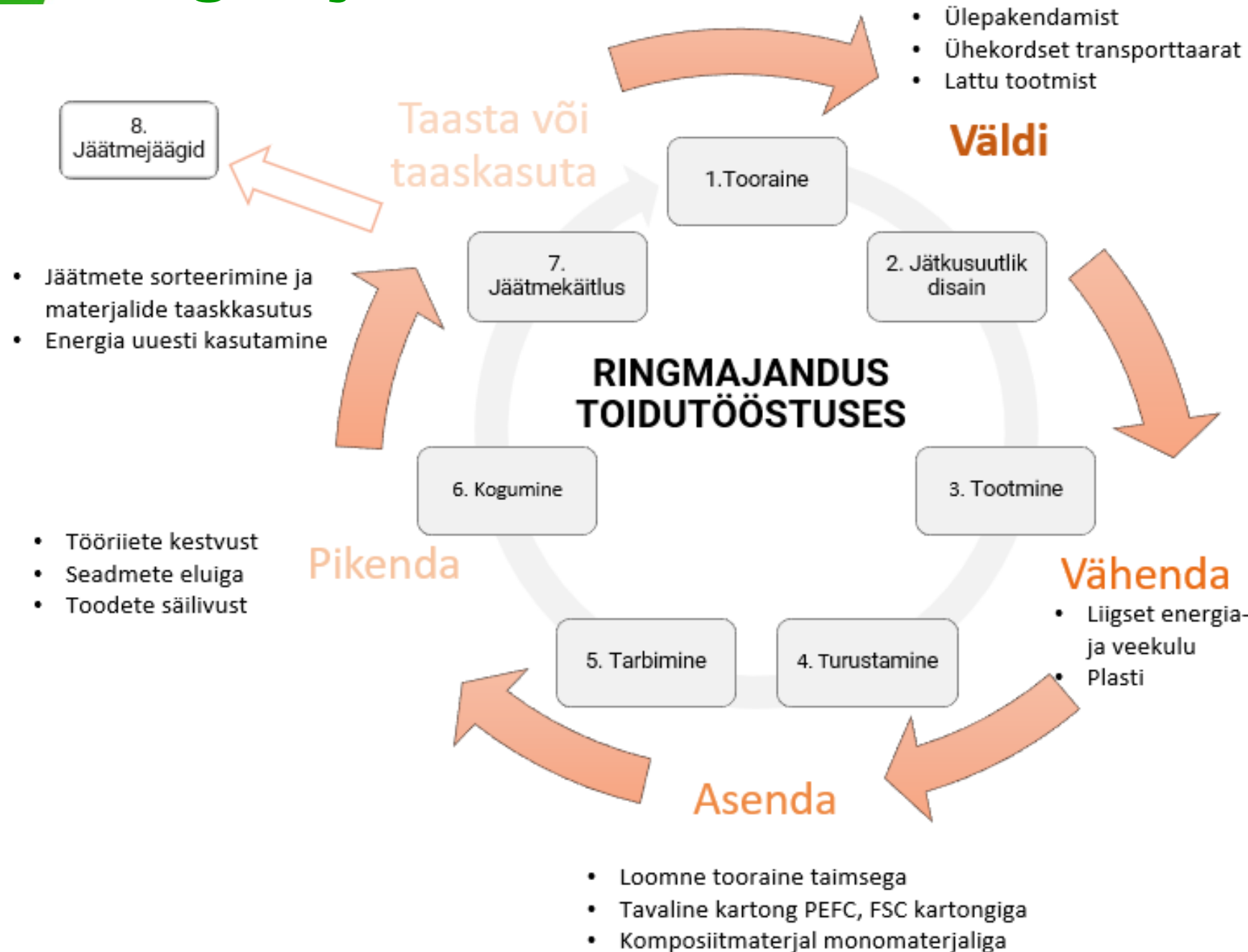
- Müügi- ja tootmisprotsesside paremaks planeerimiseks ja **toidukadude vähendamiseks süvendame koostööd kaubandusettevõtetega.**
- Panustame tarbimisharjumuste kujundamisesse, tootes erinevate tarbijasegmentide **vajadustele vastavate suurustega ning taassuletavaid pakendeid**, mis aitavad kaasa toidujäätmete vähendamisele.
- Vähendame toidu kadusid ja raiskamist, **suunates ülejäägi abivajajatele** koostöös heategevusorganisatsioonide ning kaubandusega.

2.2. KESKKONNAKOORMUSE VÄHENDAMINE

- Investeerime **uuematesse tootmistehnoloogiatesse ja olemasolevate kaasajastamisesse keskkonnajalajälje ja energiatarbimise vähendamiseks** ning suurendame tootmises taastuvressursside kasutamise osakaalu.
- Jätkame liikumist **jäätmevaba tootmise suunas** ning leiame võimalusi **ülejäätmete ja jääkproduktide maksimaalseks väärindamiseks** (energiatootmiseks, loomasöödaks, tootearenduseks jm). Oleme avatud koostööks teadlaste, esmatootjate ja müüjatega, et tekkivate jäätmete hulka vähendada või leida neile uus otstarve.
- Teeme koostööd partneritega, et **vähendada erinevate transpordipakendite kasutamise vajadust** teekonnal esmatootmisest kaubandusse.
- Võtame järk-järgult kasutusele **keskkonnasäästlikumad pakendimaterjalid** ning suurendame **taastuvate ja taaskasutatavate või monomaterjalide osakaalu**, tegemata samas järeleandmisi toiduohutuses.
- Vähendame pakkematerjale ja **hoidume ülepakendamisest**

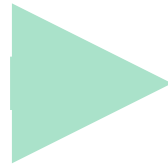
Ringmajandus toidutööstuses

Soeta eestimaist, toeta eestimaist! Toiduliit

Kestlik toidutootmine ja ettevõtted lähevad muutustega kaasa

Kestlik toidutootmine ja ettevõtted lähevad muutustega kaasa

Pakend

Pasteedi karbid - 5 aastaga jäänud
ca 4,2 tonni plasti turule laskmata.

2022. aastal võeti kasutusele uue Chef Lundeni
kausalatite pakend. Valetati komposiitmaterjalist
pakend monomaterjalist pakendi vastu ja tootele
kaant ei lisatud. Kaane asemel on õhuke kile.
Sellega on Lunden 3 aasta jooksul vältinud ca 16
tonni plasti turule laskmist.

Kestlik toidutootmine ja ettevõtted lähevad muutustega kaasa

NORDIC MILKI JALAJÄLG

Kasvuhoonegaaside jalajälje arutamisel kasutame enimlevinud kasvuhoonegaaside raporteerimise standardit "GHG Protocol Corporate Accounting and Reporting Standard."

PIIMAL ON SUUR MÕJU

Piim on maailma üks väärtusikumaid ning enimlevinud põllumajanduslikke saadusi. Ka Eestis on Piimatööstus üks juhtivatest toiduainetetööstuse suundadest. Meie sektoril on keskkonnale ja ühiskonnale väga suur mõju, seega vastutab selle eest ka Nordik Milk.

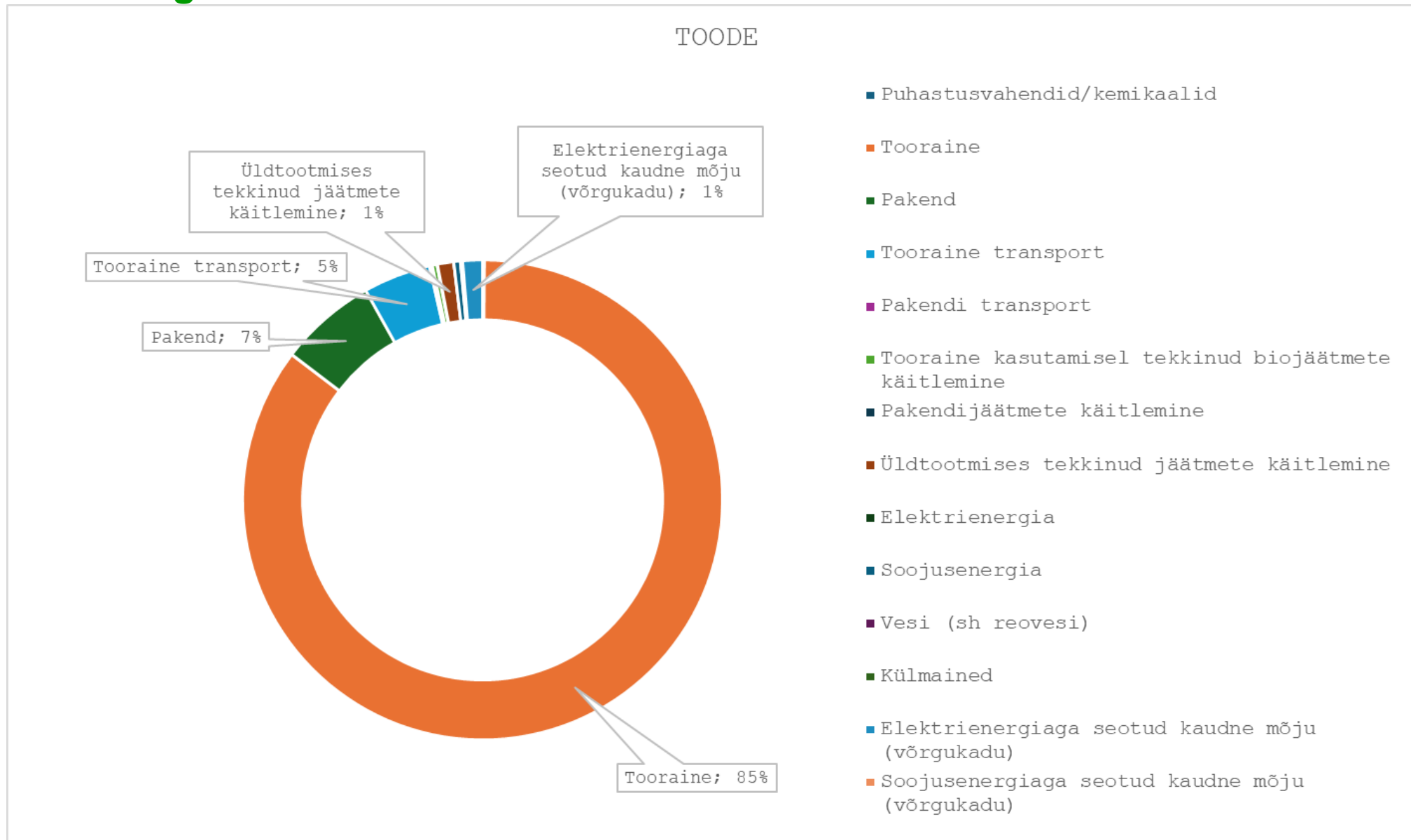
85%

jalajäljest moodustavad farmid

11% tootmine 3% pakendamine 1% logistika

Kestlik toidutootmine ja ettevõtted lähevad muutustega kaasa – näide valmistootest

Kestlik toidutootmine ja ettevõtted lähevad muutustega kaasa - YOOK

THE NEW
NORDIC
oat drink

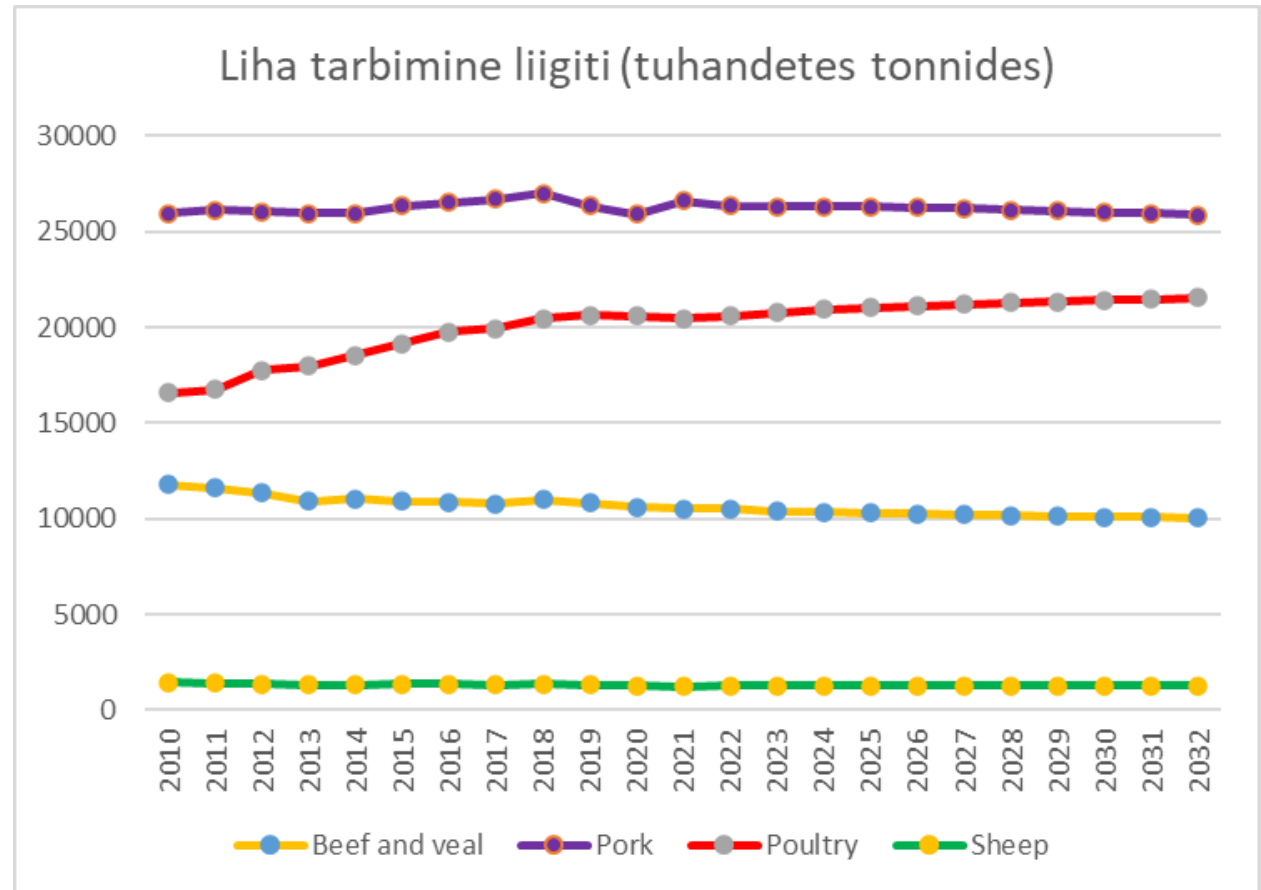
Loomne vs taimne

Liha tarbimise väljavaade Euroopas 2010-2032

- Euroopas on viimase 10 aasta jooksul liha tarbimine kasvanud pea 5%
 - Linnuliha kasv ligi 25%
- Prognoositakse, et 10 aasta pärast on liha tarbimine Euroopas tänasega samal tasemel
 - Linnulihale prognoositakse ligi 5% täiendavat kasvu, teiste lihade puhul on oodata jätkuvat langust

Allikas: OECD-FAO Agricultural Outlook

Tarbijate eelistuste muutused

Batoonsai

2,36 €/kg

Röstsai

2,84 €/kg

Põrandaleib

2,45 €/kg

Palaleib

3,70 €/kg

Rohenõuded ja regulatsioonid

- Mõjutavad oluliselt ettevõtete tarnekindlust ja kvaliteeti, sest peavad vahetama koostööpartnereid, leidma uusi.
- Uued korgid, PET pudelid, etiketid ja pakkematerjalid.

A.LeCoqi korkide peale kulub aastas 7 tonni rohkem plastikut.

Uued trended joogitööstuse tootearenduses

A. Le Coq

Eesti Toiduainetööstuse Liit
ESTONIAN FOOD INDUSTRY ASSOCIATION

Näide piimatööstusest – plasti vähendamine – negatiivne näide

Võeti kasutusele PURE pakendite vähendatud mõõtmetega korgid

- Korgi kaal vähenes: –1,15 g -> Tundub väike muutus
- Aga mahud loevad: plasti vähenemine ca 20 tonni aastas

Mida see otsus päriselt tähendas:

- Uued vormid ja testimine tootmisliinil
- Tarbijakasutuse ja tagasiside jälgimine

Tulemus: väike gramm → suur süsteemne muudatus

Ja aastal 2025 rakendus aga EL direktiiv...

Soeta eestimaist,
toeta eestimaist! Toiduliit

Näide piimatööstusest – monomaterjal kohukestel

Mida tehti:

- Muutsid kohukeste pakkematerjali struktuuri, loobusime metallik-kilest
- Monomaterjal jäi alles, paranes võimalus ringlussevõtuks
- Pakendi kaal suurenes mikroskoopiliselt

Tulemus:

- Lihtsam ringlussevõtt
- Säilis toote kvaliteet ja tunnetus
- Ei pidanud tegema kompromissi maitstes ega säilivuses

Mida see näide näitab:

- Alati ei saa kogust vähendada
- Alternatiiv on teha paremaid materjalivalikuid
- Jätkusuutlikkus ei ole alati "vähem" – vahel on see "teistmoodi"

Soeta eestimaist,
toeta eestimaist! Toiduliit

Näide piimatööstusest – ”kapriisne” piimapakendi kile

Eesmärk:

Õhendada piimapakendi kilet, katsetati koos pakendi- ja seadmetootjaga uudset struktuuri

Mis juhtus:

- Pakendi formeerimine muutus liiga tundlikuks
- Tarneahelas suurenesid torkevead
- Suurenes toidukao risk

Tulemus: samm tagasi – teadlik otsus

- Otsustati minna tagasi paksema kile juurde
- Ettevõtte jaoks on toiduohutus alati olulisem kui ükskõik milline pakendi kokkuhoid.

See ei ole läbikukkumine – see on vastutustundlik otsus.

Soeta eestimaist,
toeta eestimaist! Toiduliit

Millega peab arvestama soola ja suhkru vähendamisel?

- **Tarbijate maitse-eelistused!** Traditsioonilisemate ja klassikalisemate toodete puhul on tarbijatel selgelt välja kujunenud arusaam, kuidas mingi toode maitsema peab.
- Soolal on **mikroobide kasvu pärssiv toime**, sool aitab toidul ohutult säilida.
- Suhkur pidurdab valkude kalgendumist ja **toimib säilitusaineina, pärssib bakterite ja seente kasvu.**

Soeta eestimaist,
toeta eestimaist! Toiduliit

Põhisõnumid riigile

- **Toidu julgeolek prioriteediks!** Garanteerimine läbi omavarustatuse taseme tõstmise (liha-, muna- ja köögiviljad) ja töötlejate kui väärindajate igakülgse toetuse
- **Energia hinnad** peab saama konkurentsivõimeliseks ja alla
- **EI KAUDSETELE LISAMAKSUDELE** – peaminister on lubanud maksurahu, kuid juba on suur kahju tehtud – maksukoormuse oluline tõus sektoris
- Eesti tootjatele tuleb tagada **võrdsed konkurentsitingimused EL** ning vältida siseriiklikke proteksionistlikke regulatsioone siseturul
- **Igale regulatsioonile peab tehtud olema mõjuanalüüs ja enne küsida, kuidas konkreetne regulatsioon aitab Eesti ettevõtteid**
- **Rohepööre ja sellega kaasnev** – Eesti ei tohi kehtestada EL keskmisest rangemaid nõudeid, mis halvendavad Eesti ettevõtete konkurentsivõimet
- **Eksporti igakülgne toetamine, nii EL kui kolmandad riigid** – pikaajaline plaan puudub! EIS on jälle reformimisel, Turuarendustoetuse summade vähenemine
- Toidutööstused kui **elutähtsa teenuse osutajate (ETO)** investeerimiskohustused - see ei tohi olla ainult 5 suure eraettevõtete mure
- **MAK toetusmeetmed töötlejatele**, ka SE-le ja ETO-le – ootasime Tööstuste investeeringumeetme avamist ca 1,5 aastat!
- **Halduskoormuse vähendamine** - üha suurenev ja järsk halduskoormuse kasv (al F-gaaside, taastuvenergia kasutuse aruandlusest kuni ESG-ni)
- **Toiduohutus** peab saama uuesti prioriteediks Põllumajandus- ja Toiduametis

Soeta eestimaist, toeta eestimaist! Toiduliit

AITÄH!

Eesti Toiduainetööstuse Liit
ESTONIAN FOOD INDUSTRY ASSOCIATION

Soeta eestimaist, toeta eestimaist!

Soeta eestimaist, toeta eestimaist!

 Toiduliit